

במשך המעט לעת – לעשות התוועדות²⁰.
[מכיוון שזו התוועדות הקשורה בהילולא, מהנכון לפתוח בדבר תורה של בעל ההילולא²¹].

לקבוע שעה במשך ה'מעט-לעת' – לבאר לבני ביתו שי' אודות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועבודתו אשר עבר בה כל ימי חייו.

במשך ה'מעט-לעת' – לבקר (אלו הראויים לזה) בכתיה-הכנסיות ובכתיה-המדרשות אשר בעיר, לחזור שם מימרא או פתגם מתורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ... לבאר אודות אהבת כ"ק ישראל שלו, להודיע ולהסביר תקנתו על-דבר אמירת תהילים, לימוד חומש עם פירש"י – ובמקומות המתאימים – גם על-דבר לימוד התניא כפי שחלקו לימות השנה.

– אם באפשרי, לעשות כל הנ"ל מתוך התוועדות.

במשך המעט לעת – לבקר (המוכשרים לזה) במקום כינוסי הנוער החרדי – ולהשתדל, ככל האפשרי בדרכי שלום, גם במקום כינוסי הנוער שלעת עתה עדיין אינו חרדי – ולבאר להם איך שחיבה יתירה נודעת

להם תמיד מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר ... לבאר להם את אשר תבע מהם והתקווה והביטחון אשר בטח בהם, אשר סוף סוף ימלאו את תפקידם בהחזקת היהדות והפצת התורה בכל המרץ החום והחיות שהם מסגולת הנוער.

מובן אשר, אם זהו מתאים לתנאי המקום, ימשיכו בכל הנ"ל בימים אשר אחרי היארצייט, ובפרט ביום השבת-קודש שלאחריו.

* בעת ההתוועדות די' בשבט, נהג הרבי לעשות מגבית בעד 'קרן תורה'²².

הליכה לאוה"י

* "שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר ... שקודם ההליכה על ציון ואוהל – נוהגין שאין אוכלין, אבל שותים"²³.

יום שישי

י"א בשבט

"מי שטרה בערב שבת – יאכל בשבת":
ב'שבת שירה' נוהגים לאכול "שווארצע קאשע" [דייסה ממין קיטניות הנקרא כיום בטעות בשם 'כוסמת']²⁴.

אג"ק כרך יז, עמי רע"א, צ – פרה פ"ט, ח – שבת פכ"ב, ק – נדרים פ"ח.

20 אצל הרבי היה הסדר בהתוועדות: קודם מאמר חסידות, ואחר-כך סיום מסכת (ראה שיחת מוצש"ק י' בשבט תש"ל סי' ז).

בעת ההתוועדות של י' בשבט בכל שנה, נהג הרבי לומר מאמר המתחיל בפסוק 'באתי לגוי'. בכל שנה נהג הרבי לבאר פרק אחד בהמשך ההילולא לפי הסדר. תשי"א תש"ל. תשלי"א-תשי"ג וכו'. הרבי ביאר את הפרק בפרטיות, בצירוף ביאורים מתורתו של כל אחד מרבותינו נשיאינו, מהבעש"ט ואילך (ראה 'כפר חב"ד' גיליון 795 עמי 24).

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקמז

ערב שבת-קודש
פרשת בא
ד' בשבט ה'תשס"ה

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות
האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש
הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

לוח השבוע

לעצמו] פרק תניא¹⁵, וכן לאחר [סיום המאמר שאחרי] תפילת מנחה¹⁶.

בבוקר קודם התפילה – ימים כל אחד תרומה להעניינים השייכים לנשיאנו, בעד עצמו ובעד כל אחד מבני ביתו שיחיו, וכן קודם תפילת מנחה.

נתינת הצדקה (בקשר עם י' שבט וכיו"ב) – שייכת גם לנשים, ואדרבה (מצד כמה טעמים) להן דבר הצדקה שייך יותר¹⁷.

לאחר תפילת הבוקר וחזרת הדא"ח – יקרא כל אחד פירוש-נפש (הנשואים – כמובן בחגירת אבנט). אלו שזכו להיכנס ליחידות, או על-כל-פנים לראות את פני כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ – יצייר עצמו, בעת קריאת הפ"ג, כאילו עומד לפניו. להניח הפ"ג אחר-כך בין דפי מאמר, קונטרס וכו' שלו. ולשלחו (אם באפשרי – בו ביום) על מנת לקראתו על הציון שלו¹⁸.

במשך המעט לעת – ללמוד פרקי המשניות של אותיות השם¹⁹.

מנחם – סה"מ מלוקט ש"יל לאחורנה לפי סדר השנה, הוא בעמודים שו. תו. וכן נהג הרבי.
15 נפוץ בין אנשי ללמוד אנה"ק סי' ז"ד, ללא הביאור. וראה אג"ק דבעל ההילולא ח"א עמ' שצ, שהורה ללמוד 'פרק כ"ז ביום ההילולא ב' ניסן אחר ערבית, את הביאור – בשחרית קודם התפילה, וקודם מנחה אנה"ק 'פרק כ"ג'. כנראה נהג כך מקדם ללמוד בימי הארצי"ט היולולא דרבותינו נשיאנו פרק זה, במסגרת המנהג – ש"כדאי לפרסם ולחזק" – ללמוד בכל יום פרק תניא ע"פ הסדר או באופן אחר, ראה 'התועדויות' תשמי"ט עמ' 68 (מוגה) ועמ' 75, ובכ"מ. בעמ' 75 הורה הרבי, ששיעור זה צ"ל לפני התחלת התפילה ממש, היינו גם לפני אמירת 'הריני מקבלי', כלומר שתחילה למדו פרק תניא, ורק אח"כ פתחו את היסודי²⁰.

16 כני"ל – הביאור לאנה"ק האמורה.
17 ספר-המנהגים עמ' 85, עיי"ש בהגרה. וכן בקשר לטף, ע"פ הוראת הרבי, ובפרט בשנים האחרונות, לשתף גם אותם בכיו"ב, וכן בשאר ההנהגות, שגם נשים וטף שייכים בקיומם.

18 מסי הפקס באוהל: 1-718-723-4444.
19 כדי להקל על הציבור, מוצעים בזה פרקים קלים יחסית:

י – יומא פ"ח; 1 – דמאי פ"ב; 2 – תענית פ"ב; 9 – חלה פ"ב; י – ביכורים פ"א (אפשר גם לחזור על יומא פ"ח –

* בימי ההילולא של רבותינו נשיאנו – אומרים תחנון²¹.

אחר התפילה (בבוקר – אחר אמירת התילים) ילמוד (יסיים²² בקול²³) המתפלל לפני התיבה פרק כ"ד דכלים ופרק ז' דמקוואות. אחר-כך יאמר המשנה: "ר' חנניא בן עקשיא כו' ויאדיר". בלחש – איזה שורות כתניא²⁴, קדיש דרבנן.

אחר תפילת ערבית – יחזור חלק מהמאמר דיום ההסתלקות (ד"ה באתי לגני, נדפס בקונטרס ער²⁵) בעל-פה. ואם אין מי שיחזור בעל-פה, ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפילת הבוקר. ולסיימו אחר תפילת מנחה.

* נקבע המנהג אצל כמה וכמה ללמוד פרק מעשרים הפרקים על הסדר (גם) דשנה אחר שנה. ולאחרי שנשלמו עשרים השנים הראשונות, מתחילים עוד הפעם ללמוד בעשרים פרקים אלו, כל שנה פרק אחד, ובשנה זו – פרק ט"ו מהמשך²⁶.

בבוקר קודם התפילה – [ילמד כל אחד

הזמן היותר טוב לבקש ולפועל. וביאר הרבי, שחסידי פולין אין אומרים תחנון, מפני שהעליה שביום הארצי"ט אצל הצדיק שיבאמונתו יחיה (חי בפתח, י' שנייה בסגול) פועלת עליה אצל כל מקושריו, אבל חסידי חב"ד שתובעים מהם פנימיות ועבודה דווקא, רוצים להעלות גם את הגוף ולטהרו, ולכן גם אז אומרים תחנון. וראה גם 'רשימות' חוברת סט עמ' 9. ובשיחות-קודש: ש"פ עקב תשי"ג ס"ד (התועדויות ח"ט), ש"פ ח"ג עמ' 115). שמחית תש"ז ס"ג (התועדויות ח"ט), תש"ז ח"א עמ' 129). י"א ניסן תשכ"ב ס"א. ש"פ אחרי תשכ"ז ס"ב. ש"פ יוחי תש"ל ס"ה. וש"נ עוד.

10 בספר-המנהגים עמ' 77: "הדיק הוא לסיים הפרקים אחרי התפילה", דהיינו שאפשר ללומדם עד הסיום גם לפני-כך. רבים מהאבלים רגילים ללומדם לפני חזרת השי"ח וכיו"ב. ויש לברר אם שייך בזה המבואר בשיחת שבת בראשית תש"ל, שאין ראוי להוסיף מאומה בתוך התפילה, ושלבן גם אמירת שיעור התילים היא בדווקא אחרי "אך צדיקים".

11 ספר-המנהגים עמ' 6.
12 י"א שהרבי נהג לומר (בשנות האבלות ע"פ) את התיבות: "ונפש השנית בישראל היא חלק אלוהה ממעל ממש" – 'מנהגי מלך' ס"ע 32.
13 ספר-המאמרים תשי"ז עמ' 111.
14 סה"מ מלוקט ח"ב עמ' רלח, עמ' רטו הערה 23, וביתורת

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ד' בשבט ה'תשס"ה – י"א בשבט ה'תשס"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ד' בשבט	ה' שבועות. פרק י"ב.	ה'ל בית הבחירה. פרק ז.	מ"ע ז.
ש"ק	ה' בשבט	ה'ל נדרים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ח.	מ"ע צד.
א'	ו' בשבט	פרק ד-ו.	ה'ל כלי המקדש והעובדים בו.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע צד.
ב'	ז' בשבט	פרק ז-ט.	פרק ב.	מל"ת קנו.
ג'	ח' בשבט	פרק י-יב.	פרק ג.	מ"ע צח.
ד'	ט' בשבט	פרק יג. ה'ל נזירות.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ד.	מ"ע צח. צב. מל"ת רט.
ה'	י' בשבט	פרק יג-ה.	פרק ה.	מל"ת רב. רג. רד.
ו'	י"א בשבט	פרק יח.	פרק ו.	מל"ת רה. רו. רח. רז.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר*		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', ד' בשבט	4.38	5.26	5.48	6.48	9.14	11.50	12.20	4.57.9	5.24
ש"ק, ה' בשבט	4.38	5.25	5.48	6.48	9.14	11.50	12.20	4.58.8	5.25
א', ו' בשבט	4.38	5.25	5.48	6.47	9.14	11.51	12.21	4.59.7	5.26
ב', ז' בשבט	4.37	5.25	5.47	6.47	9.14	11.51	12.21	5.00.6	5.26
ג', ח' בשבט	4.37	5.25	5.47	6.47	9.14	11.51	12.21	5.01.5	5.27
ד', ט' בשבט	4.37	5.25	5.47	6.47	9.14	11.52	12.22	5.02.4	5.28
ה', י' בשבט	4.37	5.25	5.47	6.46	9.14	11.52	12.22	5.03.3	5.29
ו', י"א בשבט	4.37	5.24	5.47	6.46	9.14	11.52	12.22	5.04.3	5.30

* הזמנים מתייחסים לאזור תפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
בא	4.22	5.37	4.36	5.40
בשלח	4.28	5.43	4.42	5.46

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מרו"ל: מכון ליובאוויטש שיע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת קודש, פרשת בא

ה' בשבט

[סדר ההכנות ליום ההילולא והנהגות יום ההילולא עצמו – נעתקו ממכתב הרבי מראש-חודש שבט תשי"א]. שאר המנהגים סומנו בכוכבית בתחילתם:]

בשבת-קודש שלפני היארצייט ישתדלו לעלות לתורה.

אם אין מספר העלויות מספיק – יקראו בתורה² בחדרים שונים³, אבל לא להוסיף על מספר הקרואים.

ישתדלו שמפטיר יהיה הגדול שבחבורה – בריצוי רוב המניין – או על-פי הגדול.

* הוראת הרבי, לערוך 'קידוש' והתוועדות

בשבת זו¹.

יום חמישי

י' בשבט

יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ זי"ע:

להדליק [ביום רביעי לפנות ערב, בכל בית, תיכף אחר (התחלת) השקיעה²] נר שידלק כל המעת-לעת³. אם אפשר בקל – נר של שוועה⁴.

בשעת התפילה ידלקו חמישה נרות⁵.

יבחרו וירימו מי שיתפלל לפני התיבה ביום היארצייט, ונכון לחלק שיתפלל אחד ערבית, שני – שחרית, שלישי – מנחה, כדי לזכות בזה מספר יותר גדול של אנש⁶.

1 שבט ה'תשי"ב, 'תורת מנחם' – התוועדותי' תשי"ב ח"א עמ' 286.

2 ע"פ ספר-המנהגים עמ' 79 בקשר ליארצייט פרטי. ובנטעי-גבריאל ה'ל' אבילות ח"ב פ"ה ס"א כתב בטעות שמנהג חב"ד להדליק לפני השקיעה.

3 לכאורה הכוונה עד צאת הכוכבים למחרת (ואם כבה עד אז מדליקים אותו שוב, ואם התקלקל – מדליקים נר אחר).

4 ראשי-תיבות: "הקיצו ורננו שוכני עפר" (מהמכתב הנ"ל). למעשה, נר של שעות-דבורים טהורה אינו דולק יפה (מוציא גאזים רבים וכבה מהר, מלבד באבוקת-הבדלה שכולה פתוחה לאוויר), ונרות השעוה⁵ המצויים בשוק מעורבים באחוז גבוה של סטיארין. ולכאורה די שיהיה הריב שעוה לקיים המנהג כראוי (וכנראה המציאות בזה אינה דומה להמבואר בשו"ע אדה"י ס"י רסד ס"ז-ח).

5 כנגד: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה (משיחת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע) – ספר-המנהגים עמ' 79. וראה 'רשימות' חוברת קפ"ג עמ' 16, אופן מנהג זה בעבר.

6 מלבד אם בלא-הכי הוא יום שאין אומרים בו תחנון – ספר-המנהגים עמ' 16. זו הוראת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, שהובאה ונתבארה בשיחת כ"י מנחם-אב הישיבת (התוועדותי ח"א עמ' 172), ושם נמסר הטעם בשמו שהו

גם לאחר ההסתלקות הרבי מסייע לעשות מהעולם "דירה" לה' יתברך

נשמתו של בעל ההילולא נמצאת בכל מקום שבו מתאספים יהודים ב"י בשבט ללמוד מתורתו וללכת באורחותיו □ כאשר מתבוננים שניקר מציאותו של האדם היא נשמתו, מבינים שעל-ידי ההסתלקות נפעל עילוי והוספה בפועלת הנשמה בעולם, "יתור מבחווה" □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. שליחותו של הקב"ה המוטלת על כל אחד ואחד מישראל היא – לפעול במציאות העולם כולו (נוסף על עבודתו בנוגע לעצמו). דהנה, מכיוון שהאדם הוא חלק ממצייאות הבריאה כולה (מצייאות אחת), הנבראת על-ידי הקב"ה שכל ענייניו הם באופן של שלימות ("השלום שלו") ואחדות (אחדות הפשוטה) – הרי בוודאי רצונו של הקב"ה שפעולתו של האדם תביא תועלת לבריאה כולה. ובלשון הידוע:

לעשות לו יתברך דירה בתחתונים. כלומר: תפקידו של יהודי הוא – לפעול שהנהגת העולם כולו תהיה באופן שהקב"ה יוכל לומר שהוא מרוצה ושמח מהנהגת העולם, שזהו התוכן דעשיית העולם לדירה לו יתברך – בדוגמת הדירה שמרחבת דעתו של אדם, הרחבת הדעת, שמחה ותענוג.

וזהו כללות תפקידו של יהודי – לעשות לו יתברך דירה בתחתונים – לפעול שהנהגת העולם כולו תהיה באופן שיגרום (כביכול) הרחבת הדעת, שמחה ותענוג אצל הקב"ה.

ובלשון המאמר של בעל ההילולא (שנתן כדי ללומדו ביו"ד שבט): "באתי לגני לגנוני, למקום שהיה עיקרי בתחילה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה" – שבזה מודגשים ב' פרטים: (א) עצם עניין ה"דירה" – עיקר שכינה בתחתונים, (ב) ה"דירה" היא באופן של "גן" – "לגני לגנוני", בדוגמת עניין ה"גן" שבו צומחים פירות הגורמים תענוג לאדם (מלבד חיטה ושעורה (לחם) המוכרחים לקיום האדם), ובו הולכים לשייף לשם תענוג.

דהנה, מה שהדירה פועלת הרחבת הדעת אצל האדם התחתון – הרי זה כתוצאה מכך שאדם התחתון נברא "בצלמנו כדמותנו", עם אותן התכונות (כביכול) של הקב"ה, כלומר: מכיוון שהקב"ה רוצה שה"דירה" שלו (כללות העולם) תגרום לו (כביכול) הרחבת הדעת, נחת רוח ותענוג [על-ידי זה שכל בני האדם שבעולם מתנהגים בהתאם להוראות ד' מצוות

ב. והנה, כאשר האדם מתבונן ורואה מסיבוכי עולם גדול, שנברא על-ידי הקב"ה שהוא "כל יכול" – נשאלת אצלו השאלה: כיצד יכולים לצפות ממנו – אדם יחיד – שבבחינתו

יצליח לפעול תועלת למציאות הבריאה כולה (ועד שיעשה מהעולם כולו "דירה" ו"גן" להקב"ה)?!

הנה על זה אומרים לו – "כי ה' אלוהיך הוא הנותן לך כוח לעשות חיל": הקב"ה – בורא העולם ומנהיגו – אומר לכל אדם ולכל יהודי שהוא נותן לו את כל הכוחות הדרושים כדי לפעול בעולם כולו, כך שבתור אדם אחד ועל-ידי פעולה אחת יוכל לפעול בקנה-מידה עולמי – להכריע את העולם כולו שיהיה באופן נעלה יותר בכל ענייני טוב וחסד וקדושה (מכמו שהיה ברגע שלפני עשיית פעולה זו על-ידי האדם).

ולכן, כאשר יהודי מתקשר עם הקב"ה, בעל היכולת ובעל הכוחות כולם (כידוע בפירוש שם "אלוקים"), שאינו מוגבל כלל, אין סוף – הרי מובן שאז מתבטלים אצלו (אצל האדם המתקשר עם הקב"ה) כל המדידות וההגבלות, כך שבהיותו נברא יחידי ביכולתו (בכוחו של הקב"ה) לפעול על-ידי פעולה אחת בלבד בקנה מידה עולמי, ועד שפועל שהעולם כולו יהיה "דירה" ו"גן" לו יתברך.

ג. והנה, כדי שיהודי יצליח במילוי שליחותו בעולם (ועד שעל-ידי פעולה אחת הרי הוא פועל בעולם כולו) – עליו לעבוד את עבודתו תוך כדי ניצול כל הכוחות והתכונות כו' שניתנו לו על-ידי הקב"ה. ובלשון הכתוב: "כל עצמותי תאמרנה", זאת אומרת: גם כאשר מדובר אודות פעולה פרטית הנעשית על-ידי אבר פרטי, ולדוגמה: נתינת הצדקה על-ידי היד, או הריצה ברגל כדי לתת צדקה, וכיוצא בזה – בכוחו של האדם לרבו בפעולה זו את כל כוחותיו, כך שפעולה זו (פעולה אחת ויחידה) תיעשה באופן ד"כל עצמותי תאמרנה".

וכפי שרואים במוחש שככל שמשיקיעים יותר כוח וחיות ומרץ בכללות העבודה, ועושים זאת מתוך שמחה וטוב לבב – אזי הפעולה היא באופן נעלה ומשובח יותר, ואז

ד. והביאור בזה:

הקב"ה ברא את בני האדם באופן שאין אחד דומה לחבירו – "אין דעותיהם שוות", ועד שהדבר מתבטא גם במראהו הציפוני של האדם

תפארת-יוסף זצ"ל ומאז לא חדלתי לקחת לקח מפי התפארת-יוסף זצ"ל, ואח"כ מהאדמו"ר האחרון, מקדש השם, רבי שמואל-שלמה זצוק"ל הי"ד, ומעולם לא הרגשתי סתירה, למשל, כשהייתי בא לחז"ל בענייני הציונות הדתית והפועל המזרחי, בין נאמנותי לציונות הדתית ולמשנה תורת ועבודה לבין דביקותי זו בחסידות.

על ביקור שזר אצל הרבי

בה' בתשרי תשכ"ז (עמ' 216) מתכתב מר שרגאי עם הסופר מר חיים גרדה, ובין השאר הוא מביע דעתו בקשר לרעש שהתחולל (ראה ספר 'נשיא וחסיד' פרק שלושים וארבע) סביב ביקורו של זלמן שזר אצל הרבי:

"בנוגע לביקורו של הנשיא אצל הרבי מליובאוויטש: אני מסכים לעמדתך, ולא רק מן הטעמים שלך, ואיני רואה כל פגם שהנשיא ביקר אצל הרבי מליובאוויטש. אולם מה שצורם זה כל ההשערות שפורסמו בעתונות אם כן ילך או לא ילך, אם הרבי רוצה לבוא אליו או לא רוצה. דברים כאלה נאמרים בלחישתה כמו "ברוך שם כבוד מלכותו" והטיפול הדיפלומטי בעניין זה הוא אשר פגע לדעתי גם בנשיא וגם ברבי מליובאוויטש".

"אבי מורי זצ"ל, שזכה עוד לקחת תורה מן האורחות-חיים זצוק"ל, ואביו, הוא זקני ר' יהודה-לייביש זצ"ל, שזכיתי לקחת תורה מפיו והוא זכה בהיותו ילד קטן להיות באיזביצא ולראות את מיי-השלוח – נטעו בי יחד עם החסידות את הציונות הדתית, ללא סתירה לדביקותם בארחות חיים של חסידות איזביצא-ראדזין, למרות שאדמו"רי איזביצא-ראדזין לא היו מחסידי-הציונות הדתית. אף אני אינני רואה כל סתירה בין דביקותי בחסידות ונאמנותי לרבי מליובאוויטש שליט"א ודביקותי בציונות הדתית וברעיון תורה

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

שליט"א בעניין הזה והוא אמר לי שיש לו סידור הבעש"ט ושם באמת כתוב "הגדושה", הוא התפלא מאין ידע הרבי מטשעכאנאו [בסידור התפילה "צלוחת דאברהם" הופיע בתל-אביב לפני כמה שנים, בעמוד תק"כ] על נוסח זה של הבעש"ט".

חזית דתית לצורך הבחירות

ב'איגרות שלמה זלמן שרגאי' עמ' 26 נדפס המכתב הבא:

"כ"ו בניסן תשי"ט
 "לכבוד האדמו"ר הרב הצדיק
 "כבוד קדוש שמו תפארתו
 "הרבי מליובאוויטש שליט"א
 "ניו-יורק
 "ברוך ה' מציון,

"חזור אני למכתבו וברכתו לחג הפסח ואני מביע את תודתי הרבה ואת שמחתי. יהי-רצון שברכתו תקיים לפי ניסוחו: שנוכה לעבודת ה' "כמצווה עלינו בתורתנו, תורת חיים" בכלל ובפרט, גם בחו"ל וגם בארץ-ישראל וגם במדינת-ישראל.

"בנוגע לחזית הדתית, אני מצטער צער רב שאין בידי לבשר לו בשורה טובה כמשאלתו וכמשאלתי, והייתי מעז לומר כמשאלתם של רוב בית ישראל הדתי במדינת-ישראל.

"הסיבה היא שהרב מבריסק שליט"א עומד בדעתו בגלוי ובסתר נגד חזית דתית, ואלה שרעתם אחרת בוכים באוהליהם ואינם מעיזים להמרות את פיו...

"אילו כבוד תורתו וגדולי הרבנים בארה"ב היו מביעים דעתם בגלוי בעד חזית דתית, ייתכן שזה היה מרתיע את הרב מבריסק ומחזק את ידי אלה שהם בעד חזית דתית.

"אשמח מאד אם כבוד תורתו יורה לי מה עליי ועל חבריי ועל כל אלה החושבים כמונו לעשות לשינוי המצב.

"בכבוד רב וביקר
 "שלמה-זלמן שרגאי".

בנושא זה נתבע מר שרגאי על-ידי הרבי גם באיגרת מכ"ג באדר שני תשי"ט (איגרות-קודש, כרך יט, עמ' רצ"ד-רצ"א): "מוכרחני להביע תמיחתי שעדיין לא נשמע כלום בענין חזית מאוחדת, וידוע לכבודו השקפתי שגם בבחירות הקודמות היה הכרח בחזית דתית מאוחדת... העדר העשייה בעוד מועד יוכל להביא היזק כל ישוער מראש" (בד כבר עם הבהרתו כי "דעתו ברורה בכל התוקף נגד חזית תמידית").

"דיעותיו ממקור ראשון"

השורות הבאות מלמדות, בין השאר, על מידת ההשפעה של הרבי על אישים שעממם עמד בקשר, כמו גם על מידת ההערצה שחשו הם כלפיו.

בח' ניסן תשמ"ב (עמ' 306-305) כתב רש"ז לפרופסור מרדכי ברויאר שליט"א: "לא אשוב לעניין של הרבי מליובאוויטש, אוסיף רק, שהוא עומד בקשר הדוק עם הממשלה היום, כמו שעמד בקשר הדוק עם ממשלת תנועת העבודה בזמנה, ודיעותיו, גם בענייני ביטחון, הוא ממקור ראשון. אף זאת: רבים קשריו עם אנשי השלטון בארה"ב, ולא על דעת עצמו. קשר זה היה קיים גם בשעה שתנועת העבודה היתה בשלטון אין זאת אומרת שמשום כך הוא מזדהה עם דעתו של השלטון; אף-על-פי-כן יש לו דעה משלו וזוהי זכותו...".

וכך כתב שרגאי לעסקן משה אונא (בי"ח במרחשוון תשמ"ה - שם, עמ' 53):

"יכול אדם להיות נאמן לחסידות ולחסידות ליובאוויטש, ונאמן לרבי מליובאוויטש שליט"א ולדרכו - ואני רואה עצמי כך - ויחד עם זה, מבחינת ארץ-ישראל, להיות נאמן לציונות הדתית ולקבל מרותה של הרבנות הראשית. אני בא מבית מדרשה של חסידות איזביצא-ראדזין, ועדיין אני דבוק בה, מהיום שנעשיתי לבר-מצווה ואבי מורי זצ"ל - שהכניסני בבית-מדרשה ולימדני תורה וגם משנת החסידות - הכניסני בהיכלו של בעל

— ש"אין פרצופיהם שווים". כלומר: לכל אדם ישנם תכונות מיוחדות שבהם מצטיין יותר מחבירו, וכיוצא בזה.

[ועניין זה מתבטא וניכר גם באפשרויות שניתנו לאדם לפעול בעולם: ישנם אנשים

(לא בהליכה "עקב בצד אגודל", כי אם) בריצה מתוך כוח וחיות והתלהבות - "הווי רץ למצווה".

ואף-על-פי-כן, הנה לא זו בלבד שאבר וכוה אחד אינו מהוה סתירה וניגוד לפעולתו

תפקידו של יהודי לפעול שהנהגת העולם כולו תהיה

באופן שהקב"ה יוכל לומר שהוא מרוצה ושמח

מהנהגת העולם

התקינה של אבר וכוה אחר, אלא אדרבה: בצירוף כל הכוחות כולם - כפי שכל אחד שונה מחבירו - נעשית מציאותו של האדם השלם, מכיוון שכל הכוחות והאברים כולם מתאחדים יחדיו לשם מטרה ותכלית אחת - להיות אדם שלם הממלא את תפקידו ושליחותו בתכלית השלימות, על-ידי ניצול כל כוחותיו,

שכל אחד מהם מסייע ומשלים את זולתו.

כלומר: השינויים שבין פרטי הכוחות שבאברי גוף האדם, תכליתם - להוסיף ולסייע זה לזה, כך שעל-ידי פעולתו התקינה של כל כוח פרטי בהתאם לתכונותיו, הרי הוא פועל שלימות בפעולת שאר הכוחות, ובצירוף כולם - הרי זה אדם שלם ובריא.

ולדוגמה: בריאותו ושלימותו של האדם תלויה בפעולתו התקינה של הלב, שבו נמצא "הדם הוא הנפש", ו"ליבא פליג לכל שייפין" - התפשטות הדם והחיות והחמימות כו' בכל אברי הגוף, וביחד עם זה - ניכרת בפעולת הלב שליטת המוח (מוח שליט על הלב), כלומר, המשכת החיות באופן מסודר ומדוד, לכל אבר ואבר כפי מזגו ותכונתו.

ועל-דרך זה מובן בנוגע לפרטי השינויים שבין בני האדם (אין דעותיהם שוות, וכיו"ב),

ועד לשינויים מן הקצה אל הקצה, שתכלית הכוונה בזה היא - שעל-ידי התאחדות כולם יסייע וישלים איש את רעהו במילוי שליחותו

בעלי השפעה על אנשי המלוכה המנהיגים את כל ענייני המדינה. ולעומת זאת - ישנם אנשים שיש להם השפעה רק על חלק מסויים במדינה בלבד - עיר או שכונה, וכיוצא בזה, ועד שישנם כאלו שהשפעתם מתבטאת ביחס לביתם בלבד, או ביחס לעצמם בלבד].

והנה, מה שהקב"ה ברא את בני האדם באופן ש"אין דעותיהם שוות" - אין זה כדי להביא עניין של פילוג (היפך הקירוב והאחדות) חס-ושלום, אלא אדרבה: כאשר מצטרפים יחדיו כמה וכמה אנשים בעלי דעות ותכונות ומעלות שונות - אזי נפעל עניין של שלימות אצל כולם, מכיוון שכל אחד משלים את חבירו בתכונה המיוחדת שלו.

דוגמה לדבר - צירוף פרטי הכוחות והתכונות השונות שבאברי גוף האדם:

ישנם שינויים וחילוקים עיקריים בין התכונות השונות שבאברי גוף האדם, עד לחילוקים שהם מן הקצה אל הקצה, ויתרה מזו: תכונות שהם בניגוד מוחלט (לכאורה) זו לזו.

ולדוגמה: השכל שבראש הוא מדוד וקר כו', ולעומתו - הרגש שבלב הוא באופן של חמימות והתלהבות כו', כלומר: ב' תכונות הפכיות.

וכמו כן ישנו ניגוד מוחלט (לכאורה) בין השכל שבראש - הבנה והשגה באופן מדוד וקר, לבין ה"רגל", שעיקר מעלתה מתבטאת

של הקב"ה, כך ש"יותר ממה שבעל-הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל-הבית", כלומר, יותר ממה שהוא מסייע לזולת, מסייע הזולת לו, מכיוון שרק על-ידי הצטרפותו והתאחדותו עם הזולת ביכולתו להגיע לשלימות נעלית יותר במילוי שליחותו של הקב"ה.

ו. וזוהי גם המעלה שבעניין ההתוועדות, כאשר כמה וכמה מישראל מתאספים יחדיו – "כרוב עם הדרת מלך" (ונשיא) – שמכיוון ש"אין דעותיהם שוות", ולכל אחד ישנם תכונות ומעלות מיוחדות, הנה בצירוף כולם יחד נפעל עילוי והוספה אצל כל אחד ואחד מהנאספים, כלומר, שכל אחד מסייע ומשלים את רעהו במילוי שליחותו של הקב"ה.

וכאשר יהודי מתנהג באופן האמור, כלומר, שהוא מנצל את כֹּחַ כוחותיו למילוי שליחותו של הקב"ה, כולל גם ההתאחדות עם כמה וכמה מישראל (עניין ההתוועדות), שעל-ידי זה נפעל עילוי והוספה במילוי שליחותו של הקב"ה – אזי בטוח הוא ש"הקב"ה עוזרו", ו"הוא הנותן לך כוח לעשות חיל", כלומר, שמצליח במילוי שליחותו של הקב"ה – לעשות ממצייאת העולם "דירה" ו"גן" להקב"ה.

ז. על-פי האמור לעיל שתכליתה של התוועדות היא להוסיף כוח וחיות ושמחה במילוי שליחותו של הקב"ה בעולם – צריך להבין: מהו העניין לערוך התוועדות בקשר למאורע של "הסתלקות" (הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר ביו"ד שבט) – הרי "הסתלקות" עניינה היפך החיים (לכאורה), ועל-אחת-כמה וכמה היפך עניין החיים בתכלית השלימות, במלוא המרץ וההתלהבות כו', וכמו כן קשור עניין ההסתלקות עם היפך השמחה (ולכן ישנם כמה הנהגות שתוכנן – היפך עניין השמחה); ואילו "התוועדות" עניינה –

להוסיף חיות ושמחה כו' בעבודת האדם לקונו?!

והביאור בזה – ובהקדים:

כאשר יהודי מתבונן שהקב"ה מנהיג את העולם כולו, ובוודאי שגם עניין ההסתלקות נעשה על-ידי הקב"ה; וביחד עם זה יודע הוא שרצונו של הקב"ה שבכל עת ובכל זמן יעבוד יהודי את עבודתו מתוך שמחה, כמו שכתוב "עיבדו את ה' בשמחה",

[דהנה, מכיוון ש"אני נבראתי לשמש את קוני", מוכן, שבכל רגע ורגע שקיימת מצייאתו בתור נברא חובה עליו לשמש את קונו; ומכיוון שעבודת ה' צריכה להיות בשמחה ("עיבדו את ה' בשמחה"), נמצא שבכל רגע ורגע במשך כל ימי חייו (שאו מוטל עליו לשמש את קונו) עליו להיות כתנועה של שמחה],

הרי בהכרח לומר שאין סתירה בין כללות עניין ההסתלקות לכללות העניין דעבודת ה' מתוך שמחה, ועד כדי כך – שעניין ההסתלקות פועל עיזוי והוספה בעבודת ה' מתוך שמחה, כדלקמן.

ובלשון המשנה (אבות ספ"ו): "כֹּחַ מה שכרא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו", ובלשון הגמרא (תענית כא,א): "גם זו לטובה", כלומר, שגם עניין ההסתלקות (שנעשה על-ידי הקב"ה) הוא "לכבודו", ו"לטובה". ויתירה מזו: על-ידי זה נפעל עילוי והוספה, ובלשון הכתוב (קוהלת ב,ג): "יתרון האור מן החושך", כלומר, שכאשר האור בא "מן החושך" – נפעל העניין ד"יתרון האור".

ח. והביאור בזה:

מצייאתה של הנשמה נצחית היא גם לאחרי ההסתלקות. וכאשר מדובר אודות נשמתו של נשיא בישראל – אזי מתבטא עניין הנצחיות שבנשמה גם בעניין הנשיאות, כלומר, שפעולתו בעולם (שהוא תוכן עניין הנשיאות) היא גם באופן נצח.

ובלשון הגמרא (סוטה יג, סע"ב): "מה להלך עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש", כלומר,

מוסגר פה העתק מכתבי כללי מעניינא דימויא, שתקוותי שימצא בו עניין.

ועוד בעניין זה – בנושא זה של הקמת כפר-חב"ד ב' כתב הרבי למר שרגאי כבר בכ"ט בסיוון תש"ח (איגרות-קודש, כרך יז, עמ' קצז):

ת"ח בעד מאמריו והחבורות ששלח לי, ובטח גם להבא יעשה כן ותודתי אמורה לו מראש.

גם מאשר אני קבלת מכתבו מבי"ה בסיוון, ומתאים לשיחתנו מודיעים לאניש אשר באה"ק תיבנה ותיכונן על-ידי משיח צדקנו, כשיוסרו הקשויים שלהם בהנוגע לסיוד כפר-חב"ד שני באה"ק יבואו אתו בקשר ותקוותי שסייע בידם.

על משמו ארץ-הקודש

"בביקורי האחרון בארצות-הברית הייתה אצל האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א, הוא הביע את דעתו באופן הברור ביותר נגד הדעות השונות המנסרות באוויר העולם כאילו יש מקום לדון על הצעה להחזיר לערבים את שכם, ג'נין וטול-כרם. לדעתו ייצור הרבר משולש חדש של ערבים מזויינים, ואילו ערבים בשכם, ג'נין וטול-כרם שבתוך גבולות מדינת ישראל יהיו ערבים בלתי מזויינים" – כתב מר שרגאי בכ"ד באולל תשכ"ז (איגרות שלמה-זולמן שרגאי עמ' 293) למזכירות חוגי הצעירים של המפד"ל, תל-אביב.

ומיד בתום מלחמת ששת הימים (כ"ה באייר תשכ"ז) כתב (שם עמ' 31) אל מר א' גרינוולד בניו-יורק: "נכונים הרברים כפי שמסרו לך, שנתקבלו מברקים מהרבי מליובאוויטש... שיהודים לא יעזבו. הרברים עשו רושם עז, אין לי כל ספק שהמברקים הללו עשו את שלהם...".

"הגדושה" בברכת המזון

"לפני כשנה בערך – כתב שרגאי בי"ח בטבת תשכ"ד (שם עמ' 205) – דיברתי בארצות-הברית עם הרבי מליובאוויטש

הוועד מרכז מר מ"ז [=משה זלמן] שניאורסון. למותר לומר שאני מוכן לעמוד לימין הוועד ולעזור בכל מה שאוכל, כמו שאני עוזר בכלל לבניין הארץ ולעליית יהודים רתיים, ולעליית חסידים בפרט. אולם נדמה לי שרצוי שהדברים יימסרו למר שזר, שנמצא עכשיו בארצות-הברית, כדי שכשישוב נוכל לעשות הכל יחד. "אשמח ואודה לכת"ר שליט"א אם יואיל לכבדני בתשובתו.

"בברכת מועדים לשמחה, חג שמח וכשר. "בכבוד רב ובהוקרה "שלמה-זלמן שרגאי".

"הטעות הכי מבחיל"

בימי ההגבלה של אותה שנה (איגרות-קודש, כרך יט, עמ' שלא-ב) שיגר לו הרבי מכתב כללי-פרטי לחג השבועות ובשוליו באה התייחסות למכתב האמור:

בעתו קיבלתי מכתבו בהמשך לשיחתנו על-דבר כפר-חב"ד שני, ונתעכב המענה שלי, כי מיים ליום חיכיתי לידיעות נוספות, ואיתו רוב הסליחה. והידיעות שחכיתי עליהן הן בנוגע ההכנות וסידור העבודה על-ידי אנשים המתאימים לכך. וכשאקבלם אכתוב לכת"ר ובניתיים תשובות-חן עוד הפעם בעד הבטחתו לעזור מצדו ככל האפשר.

אגב, כשהיה כאן מר אברהם ש"י הרצפלד, דיברתי איתו בעניין זה ובדרך כלל הביע אהדה לעניין והבטיח עזרתו אם יהיה צורך בה, ומכל-שכן וקל-יחומר בהנוגע לידידנו מר שזר ש"י.

בהזדמנות זו ברצוני להוסיף שראיתי בעתונות שכי ישתף בכינוס שיתקים בקשר עם הילולא המאתיים של הבעש"ט ז"ל, תקוותי שאחת התוצאות מהכינוס תהיה לבטל מעיקרא הטעות הכי מבחיל כאילו תורת החסידות, ובפרט תורת הבעש"ט, הקילה ח"ו בקיום המצוות בפועל, והאם דרושה הוכחה גדולה מזו שכשמוכרים שפלוני חסיד הוא הרי מיד עולה על דעתו של השומע שכיוון שכן מן הסתם פלוני מניח ב' זוגות תפילין, לובש ציצית כפולות שמונה, מאריך בתפלתו וכדומה. ולמרות האבסורדיות שב"האשמה" הנ"ל, רבים חללים הפילה.

שהמשיחיות וחזון הם אותו הדבר, אלא שמשיחיות היא מסימני התקופה, ואני, גם אחרי הסברו, לא קיבלתי דעתו, ועד היום לא שיניתי דעתי. אין לערב את שני המושגים, שלדעתי שונים הם.

"נגד ראיית המדינה כמשיח או כמשיחיות – התרעתי באסיפה פומבית ברבלין (שהשתתפו בה יותר מאלף איש) במוצאה של שבת שבה הוחלט בלייק-סאקס על תקומתה מחדש של מדינת-ישראל, וחזרתי על כך עשרות פעמים. דבריי פורסמו, בתש"ח, ב'הצופה' ואחר-כך חזרתי עליהם בהודמנויות שונות בכמה מספריי, קראתי לחזק בנו ולשנן לנו את האני מאמין בביאת המשיח.

"מתוך שאני רואה את הפועל המזרחי כמגשימה של הציונות הדתית בחיים, ומאמין שעל-ידי עלייה וכו' מקרבים את הגאולה, היינו שאם נעשה את כל אשר מוטל עלינו בגאולת הארץ ובבניינה נקרב את הגאולה – אני נכון לקבל את מה שקבעו רבותינו במדינת ישראל, בארץ ישראל – שתקומתה מחדש של מדינת ישראל היא ראשית צמיחת הגאולה, אני משתמש הרבה פעמים בביטוי שיש בתקומת המדינה משום פעמי-גאולה, אבל חס-לי לקשור זאת במשיחיות או במשיח ח"ו.

"אגב, הרבי מליובאוויטש אמר לי שהוא שולל את ההגדרה של ראשית הצמיחה כי 'ראשית הצמיחה', היתה מיד עם החורבן; הוא נטה לקבל את הנוסחה 'המשך תהליך הגאולה', כי תהליך הגאולה החל עם החורבן ונמשך עד שזוכה לביאת המשיח.

"הסברתי לו דעתי שצמיחה מתחילה בהסתר, באדמה, ואין רואים את ראשית הצמיחה, אותה אנו רואים כשהיא מתחילה לצאת מההסתר לאור העולם, אבל עוד רבה הדרך להשלמת הצמיחה, הוא לא קיבל את דעתי – לדעתו הנכון הוא 'המשך תהליך הגאולה'..."

"על פי הנקודות ... בעת שיחתנו"

באחת מאיגרותיו כותב לו הרבי:

אף-על-פי שאמרו חכמינו ז"ל עניי עריך קודמים, בכל זאת תקותי חזקה אשר בזמן שהותו בחו"ל ובארצות-הברית ינצל את השפעתו במילואה לחיזוק הדת ברוח ישראל סבא והפצתה גם בחו"ל בכל מקום שידו מגעת ועל-פי הנקודות שדיברנו עליהן במשך שיחתנו.

הקמת כפר-חב"ד ב'

כ"ה באדר תש"כ (איגרות שלמה-זלמן שרגאי' עמ' 319) משגר שרגאי לרבי את האיגרת הבאה:

"לכבוד קקש"ת האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א

"ניו-יורק

"ברכת ד' מציון!

"בפגישתנו האחרונה נכנסה לאוזני תרעומתו על כי טרם ניגשו לפעולה מעשית להקמת כפר-חב"ד ב', בשעה שמונחים כמאה אלף דולרים למטרה זו.

"לפני זמן מה ביקרתי בכפר-חב"ד ושוחחתי עם קהל חסידיו, ולאחר מכן השתתפתי בישיבת הוועדה בביתו של הרב המרא דאתרא, ובישיבה זו סוכם לגשת לפעולה להקמת כפר-חב"ד ב', אם יהיה זה רצונו של כבוד תורתו שליט"א, ואם יתן הסכמתו וברכתו לכך. כפי שביררתי, אפשר למצוא מספר אנשים מכפר-חב"ד הקיים שיעברו לכפר-חב"ד ב'. אפשר שגם אנשים מחסידיו המפורזים בארץ יצטרפו, ואין ספק שאפשר למצוא מספר מאנשי שלומנו בארה"ב ובארצות אחרות שיעלו ויבואו לכפר-חב"ד ב'. אני מוצא לנכון להעיר, כי דחיית הקמת כפר-חב"ד ב' עלולה להביא לידי כך, כי השטח המיועד למטרה הנ"ל יישמט מידינו כשביל יישוכים אחרים הוועקים לאדמה באזור ההוא.

"באותה הישיבה נבחר ועד הפעולה בן חמישה חברים להקמת כפר-חב"ד ב' ואת

שגם לאחרי הסתלקותו של הנשיא הרי הוא "עומד ומשמש" – לסייע לכל אחד ואחד מישראל במילוי שליחותו של הקב"ה לעשות מהעולם "דירה" ו"גן" להקב"ה. ויתירה מזו: על-ידי עניין ההסתלקות נפעל האדם היא נשמתו (והגוף הוא טפל בלבד), אזי באים לידי מסקנה שעל-ידי ההסתלקות נפעל עילוי והוספה בפעולתה של הנשמה בעולם – "יתיר מבחיהו". ועד שעניין ההסתלקות הוא עניין של

כיצד יוכלו לצפות מאדם יהודי, שבכוחותיו יצליח

לפעול תועלת למציאות הבריאה כולה ועד שיעשה

מהעולם כולו "דירה" ו"גן" להקב"ה?

עילוי והוספה בפעולת הצדיק והנשיא בעולם הזה הגשמי – כפי שמבאר אדמו"ר הזקן באיגרת-הקודש (סימן ז"ך וביאורו) את מאמר הזוהר "צדיקא דאתפטר אשתכח ככולהו עלמין יתיר מבחיהו", כלומר, ש"גם בזה העולם המעשה... אשתכח יתיר".

וטעם הדבר – כמבואר שם בארוכה – ש"בהיות הצדיק חי על פני האדמה" הרי הוא מוגבל "בתוך כלי ולבוש... שהיא בחינת נפש הקשורה בגופו", מה-שאי-כן לאחרי ההסתלקות אזי פעולתו והשפעתו בעולם היא למעלה ממדידות והגבלות הגוף הגשמי, מכיוון שנשמתו "אינה בתוך כלי ולא בבחינת מקום גשמי".

ולדוגמה: מצד הגבלת הגוף הגשמי אין ביכולתו של הצדיק להיות בכמה מקומות בבת אחת; מה-שאי-כן לאחרי ההסתלקות – נמצאת נשמתו של בעל ההילולא בכמה וכמה מקומות בבת אחת, כלומר, בפ"א מקום ומקום שבו מתאספים יהודים ביו"ד שבת (יום ההילולא) ללמוד מתורתו של בעל ההילולא, והמעשה הוא העיקר – "נלכה באורחותיו", להוסיף אור וקדושה בכל העולם כולו (החל מעצמו, וסביבתו הקרובה).

ועל-פי זה מובן שאף-על-פי שעניין ההסתלקות קשור לכאורה עם היפך החיים – הרי כאשר מתבוננים שעיקר מציאותו של האדם היא נשמתו (והגוף הוא טפל בלבד), אזי באים לידי מסקנה שעל-ידי ההסתלקות נפעל עילוי והוספה בפעולתה של הנשמה בעולם – "יתיר מבחיהו". ועד שעניין ההסתלקות הוא עניין של

נשמה בגוף מתקשר הוא עם "האלוקים אשר נתנה" (באופן ד"כל הנותן בעין יפה נותן"), וזהו כללות העניין דעבודת ה'.

ועל-ידי זה נפעל עילוי והוספה בכללות עבודתו, כלומר, שהוא מנצל את כל כוחותיו – "כל עצמותי תאמרנה", כולל – הנתנית כוח המיוחדת הנפעלת על-ידי התאחדותם של כמה וכמה יהודים (עניין ההתוועדות), כנ"ל בארוכה, ומתוך שמחה וטוב לבב ממלא הוא את שליחותו של הקב"ה לעשות מהעולם כולו "דירה" ו"גן" להקב"ה.

א. וכאמור לעיל – כאשר יהודי מתקשר עם הקב"ה כדי למלא את שליחותו של הקב"ה בעולם, הנה מכיוון שהקב"ה הוא "אין סוף", למעלה מכל מדידה והגבלה, אזי מתבטאים כל המדידות וההגבלות שבעבודתו (הן ההגבלות שנדמה לו שישנן, והן ההגבלות שישנן באמת), ובפרט כאשר עבודתו היא בשמחה – שמחה פורצת גדר.

וביודעו זאת – הרי הוא מנצל את השפעתו בעולם כולו, כולל – השפעה על חוגי המלוכה, וכיוצא בזה, באופן נעלה יותר מאופן פעולתו בזה עד עתה. וכמו כן מנצל הוא את השפעתו בכללות עניין החינוך, ובפרט חינוך הנוער – "חנוך לנער על פי דרכו גם כי זקין לא יסור ממנה", כמובן גודל העילוי המיוחד שבחינוך הנוער דווקא – מכיוון שכל הטבה בחינוכו של אדם צעיר נכפלת היא כמה וכמה פעמים כאשר אותו צעיר יגיע לגיל הנישואין ויבנה את ביתו וחיי משפחתו (בנים ובני בנים עד סוף כל

(קטעים מהתוועדות י' בשבט ה'תשמ"ג; יתורת מנחם – התוועדותי ה'תשמ"ג, כרך ב, עמ' 886-891 – בלתי מוגה)

חדשות והכי "אוטומטיות"...

ככבוד ובברכה לבריאות ולבשורות טובות.

עלייה בגשמיות תלויה בעלייה ברוחניות

במסגרת מאמציו המרובים לפתור את בעיית הפלגת האוניות הישראליות בשבת-קודש, הרבי אינו מרפה וממשיך לעורר את שרגאי לפעול בעניין. באיגרות-קודש, כרך יז, עמ' קיח גרפס המכתב הבא:

בי"ה, כ"ב אייר, תשי"ח

ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"ג רב פעלים ובעל מרץ וכו' הרש"ז ש"י

שלום וברכה:

מאשר הנני קבלת מכתבו עם המצורף אליו, חוזרים והוראות בענייני כשרות ודת באוניות. כן נתקבל גם-כן מילואים להנ"ל הנשלח על-ידי משרדו, ותשואות-חן ותשואות-חן על שימת לבבו בשולחו אליי כל האמור.

אף שאינו מזכיר על-דבר זה, תקוותי שבשעתו נתקבל מכתבי עם העתק ההוראה בהנוגע להמכונות או חלק מהמכונות, שמוכרח הפעלתם ביד, בכל יום כמה פעמים במשך המעת-לעת ובהתאם להאמור, בוודאי פעל כי בהנוגע להוצאות פסק-דין ברור בהאמור. מתאים למה שנדבר כאן.

ככבוד ובברכה אשר סוף-סוף יזכה השי"ת ויצלית, אשר תהיה העלייה, עלייה בגשמיות ועלייה ברוחניות גם יחד, ובפרט שבהנוגע לעם ישראל זה בזה תלוי, שהרי גוי אחד הם בארץ, דהיינו שגם בענייני ארץ לא יפרדו מאחד האמת ח"ו (עיין איגרת-הקודש לרבנו הזקן סימן ט'), ותהיה ארץ ישראל גבוה מכל הארצות, גם בגלוי לעיני כל הארץ, בכל המובנים, כי יקויים היעוד, והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה וגוי כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים.

ככבוד ובברכה.

"תשובה אפשר לעשות בברוקלין"

העניין של 'אתחלתא דגאולה' עלה כמה פעמים במסגרת קשריו של הרבי עם שרגאי. הנה דוגמה אחת, מ'יחידות' משותפת של הלה עם מר דוד זכות (בחדש סיון תשכ"ד). זה האחרון פרסם את הדברים ב'דבר' מב' בתמוז תשל"א ('מקדש מלך', כרך ד, עמ' תיח-תיט). סביר להניח ששרגאי הוא ששאל את השאלות: שאלה: מה אשנה לנכדי אם ישאלני מדוע אין המתפללים כל ימיהם על ציון וירושלים עולים בהמוניהם לשבת בארץ הבחירה שהיא עתה כולה בידינו, והוא הרבי שבעל השפעה הוא אינו עולה ואינו מעלה עמו גל גדול של שבי ציון?

מענה: עדיין אין אני רואה בכל אלה אתחלתא דגאולה ותשובה אפשר לעשות בברוקלין כאשר בירושלים.

כששואלים לעצתי בדבר עלייה לארץ-ישראל אני חוקר למצבו של השואל ועונה לו לפי הנסיבות: עובדה היא כי יש כפר של חסידים.

שאלה: תעודר עלייתם של יראים ושלמים והם ישפיעו דרך חבורתם בכנסת על הליכות המדינה.

מענה: הכנסת אינה יכולה לחוק חוקים. כבר הם נתונים לכל הדורות בשולחן-ערוך ובחושן-משפט. מי שחושב כי טיטוס הוא שהחריב את בית-המקדש והגלה את ישראל אפשר לו לחשוב כי כבר באה הגאולה. אך אלה היודעים כי מפני חטאינו גלינו מארצנו, יודעים כי עוד לא עשינו תשובה וחטאינו לא נתכפרו והודו לא איכשר לגאולה.

"הרבי מליובאוויטש לא קיבל דעתי"...

במכתביו (עמ' 122) כותב שרגאי בין השאר: "לפני הרבה שנים כתבתי מכתב לר' צבי יהודה זצ"ל, שהשימוש במושג משיחיות זר לנו ורק עלול להזיק. הוא לא קיבל דעתי. טען

את היחס לתורתנו ולמצוותיה... ובפרט אצל הנוער... אם היישוב והמשטר הוא זה של ממלכת כוהנים וגוי קדוש, או משטר נייטרלי אשר איש כל הישר בעיניו יעשה, או של הקצה השמאלי".

בסיום המכתב (בעמ' שלו) כותב הרבי:

וכיוון ששמה מילתא הוא, ועל אחריות כבודו (חלק מ)העלייה, בוודאי ינצל כל השפעתו ואפשרויותיו (שגדולות הן הרבה מאשר משער) לשמור מאות ואלפים מאחינו בני-ישראל מחילול שבת... ויהירצון שחפץ ה' בידו יצליח.

"ביודעי בתור מכונאי"...

בסיום שנת תשט"ז (שם עמ' תפכ"ג) שיגר אליו הרבי שוב איגרת:
שלום וברכה,

קיבלתי מכתבו מכ"ב אלול, מפרסי, וכן הפרישת-שלום על ידי הרב קירשבלום שיי, ותשואות-חן על תשומת לבו.

ובהנוגע לעצם העניין, מוכרחני להודות כי עדיין לא נתקררה דעתי כלל... וגם עתה אבוא בקיצור הכי נמרץ, והוא:

...ביודעי בתור מכונאי אופן הנהלת האוניות ואופן הפעלתם שהוא דבר מפורש וידוע שאינו נותן כל ספק לפסק-דין בזה... וכיוון שכבודו כותב במכתבו בעצמו שעל-ידי הלחץ שלו עלה בידו לתקן כמה דברים, פשוט שגם בזה יש תקווה גדולה שיצליח באם יעשה במרץ הדרוש. והרי מכמה טעמים יכול כי ללחוץ יותר מאשר יכולים אחרים.

ובמה שכותב אודות אלו שכתבו לו בשאלה האמורה, אשר לא קדושת השבת נגעה לנפשם אלא להזיק כו', מובן שאין תגובה זו מקילה את האיסור שבה (וביחד עם זה) וגם הסכנה לבטחונה של אה"ק ת"י, ובטחון יושביה, וכמה מאמרי רז"ל בדבר הקישור שבין שמירת שבת ובטחונם של הניל, וסוגיא שלימה מוקדשת לזה במסכת שבת (ק"טב), נוסף על כמה מאמרי רז"ל המפורזים בתורתנו. ובוודאי לדכותיה המראה-מקומות אך למותר.

סכנה נוספת על העניין מצד עצמו עוד על-ידי

הידיעות בעיתונות והשמועות בכמה חוגים, אשר ישנם מתירים הפלגת האוניות והנטיעה בהם, כיוון שבהרווחים משתמשים לקניין נשק וכו'. ובוודאי ראה גם כי הידיעה ב"הצופה" על-דבר הדיון שבין הרבנות הראשית ורב החובל האלפרין, ומזה לומדים גזירה שווה בניין אב ואפילו קל-חומר שבתי החרושת שבאה"ק ת"י מצווה עליהם לעבוד שבעה ימים בשבוע כיו וכו'.

דרך אגב, בהנוגע להעלייה מאפריקה שבה נגע במכתבו וגם היא נעשית על-ידי האוניות, קל בזה הסידור עוד יותר, כיון שהנטיעה מחופי אפריקה הצפונית ועד אה"ק יכולה להיעשות במשך ששה ימים, זאת אומרת, באם תפליג ביום הראשון תסור כל הבעיה בהנוגע לסעיפות אלו. ופשיטא אשר בזה לכו הידיעה המוחלטת, כיוון שעתה הכל מודים שהעולים מאפריקה הם כולם חרדים לתורה ולמצוותיה.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לכו ולכל אשר לו ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה.

מלאכה דאורייתא

"דרך אגב" – כותב הרבי למר צבי הרכבי, יליד יקטרינוסלב (מקדש מלך, כרך ג, עמ' קצג) – "כששוחחנו כאן עם מר ש.ז. שרגאי שי', כמובן נסבה השיחה גם על-דבר האוניות ועל-פני בקשתו שלחתי לו העתק מכתב – שמוסגר-בוז ועוד טופס מההעתקה (נשלח בפני עצמו)".

הנה כי כן, כותב הרבי בד' באדר תשי"ח (איגרות-קודש, כרך טז, עמ' שטז):

בהמשך לשיחתנו (והליפת מכתבינו מאז) בהנוגע לשאלת האוניות, הנה אף שלא שמעתי שוב מכבוד-מעלתו על-דבר זה, אבל בטח עושה בזה ככל יכולתו מתאים למה שנדברנו. ומוסגר בזה – כמדובר – העתק מנוסח מכתבי באנגלית שנמנו בו כמה פרטים – אבל לא כולם – בהנוגע להנהלת אוניות שיש בהם מלאכה דאורייתא שאי-אפשר לבטל אותם בהנהלת איזו אוניה שהיא, לרבות הכי

"גואל ראשון הוא גואל אחרון"

בני בשבת נעשה אצל בעל ההילולא "בא אל פרעה" בקדושה

ידוע שביום ההילולא של צדיק עולה נשמתו למעלה יחד עם "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו", וזה "מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה ופועל... ישועות בקרב הארץ". וביארצייט בכל שנה ושנה מתוספת עלייה שלא בערך בנשמת בעל ההילולא (שזהו הטעם לאמירת קדיש ביום היארצייט בכל שנה), ועלייה "בעילוי אחר עילוי".

ובסגנון פרשנות: ביום יו"ד שבת נעשה אצל בעל ההילולא – משה רבינו שבדורנו (כידוע שאתפשוטא דמשה בכל דרא ודרא) – "בא אל פרעה", "דעייל ליה קב"ה ארדין בתר ארדין" ("בעילוי אחר עילוי") אל פרעה דקדושה, "דאתפריעו ואתגליין מיניה כל נהוריין". ובכל שנה – ועל-דרך זה בשנה זו – מיתוסף בזה עלייה נעלית יותר, עד – שלא בערך.

והגילוי מ"בא אל פרעה" אצל נשיא הדור – ש"הנשיא הוא הכל" – נמשך ומתגלה למטה ו"פועל ישועות בקרב הארץ", אצל כל אנשי הדור (ובפרט מצד בחינת משה שבכל אחד ואחד מישראל), נשמות בגופים דווקא.

ובפרט שדורנו זה – כפי שאמר בעל ההילולא – הוא הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה, שדור זה (דעקבתא דמשיחא) הוא גלגול מהדור דיוצאי מצרים, כך שמתחזקת יותר ההשוואה של בעל ההילולא נשיא דורנו (משה שבדורנו) למשה שבדורו – כמאמר חז"ל משה "הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון".

(משיחת שבת-קודש פרשת בא היתשניב, ספר-השיחות היתשניב, כרך א, עמ' 290)

מדוע לאחרי גאולת מצרים באה גלות נוספת?

אילו זכו, הייתה הגאולה ממצרים והכניסה לארץ בפעם הראשונה באופן של גאולה נצחית שאין אחריה גלות. ומהטעמים שסיבב הקב"ה שלאחרי הגאולה ממצרים יהיו גם הגלויות שלאחרי זה, החל מגלות בבל, "רישא דדהבא", שהוא השורש לגלות שלאחרי עד לגלות הרביעי (האחרון), גלות ארום – כדי שירושת הארץ (בגאולה האמיתית והשלימה) תהיה לאחרי העבודה דבני-ישראל בכירור המטה (בזמן הגלות) בתכלית השלימות, היינו, לא רק בגלות מצרים שהיא השורש והכלל שלכל הגלויות, אלא גם בכל פרטי הדרגות דד' הגלויות...

ועניין זה מרומזו בסיום הפרשה דיציאת-מצרים, על-דבר הכניסה לארץ ("והיה כי יביאך ה' אל ארץ הכנעני וגו'") בשייכות למצוות תפילין – שהשלימות דמצוות תפילין, וכן השלימות דכל המצוות, "הוקשה כל התורה כולה (מצוות התורה) לתפילין", תהיה בהכניסה לארץ בגאולה הנצחית שאין אחריה גלות, כי בזמן הגלות, במעמד ומצב ד"בנים שגלו מעל שולחן אביהם" לא שייך אמיתת עניין המצוות מלשון צוותא (חיבור) עם הקב"ה, כי אם באופן של "ציונים" בלבד, ואילו אמיתת העניין דצוותא שבקיום המצוות יהיה לאחרי שחזורים להיות סמוכים על שולחן אביהם באופן של קביעות ונצחיות, בהכניסה לארץ – "פלטרין של מלך".

(משיחת שבת-קודש פרשת בא, די בשבת היתנשיא; יתורת-מנחם – התועודיות היתנשיא, כרך ב, עמ' 1835-185)

ראש בני ישראל

פנינים מימי הישבעה' לאחר הסתלקות הרבי הקודם □ מדוע לא צריך לפחד בשום מקום? * "עד מתי" על פרנסתו של אברך ו"תיכף ינגנו" הוא אלוקינו... ויגאלנו" □ שלל נושאים מייחודיות ומכתבים, המבטאים את דאגתו העמוקה של הרבי לכלל ישראל

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

בימי הישבעה' על כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ דיבר הרבי דיבורים שונים. חלק מהם באו ברפוס והוגהו על-ידו ונרפסו בליקוטי-שיחות, ב'קובץ יו"ד שבת' ועוד. להלן שתי פנינים שלא פורסמו (כמעט) עד היום, מהיום החמישי או השישי של הישבעה' [את הדברים שמע אחד הנוכחים, הר' יעקב-צבי ז"ל פלאקס (סיגייט, ברוקלין) ונרשמו ע"י הרה"ח ר' אברהם-חיים שי' זילבר, משפיע בשיבת חב"ד בצפת, אשר אף הואיל לציין להם מראי-מקומות והערות]:

א. דיבר בקשר למנהגנו (היום יום, א' תשרי; ספר-המנהגים עמ' 56) לומר היהירצון על התפוח בליל ראש-השנה "אחר הברכה וקודם האכילה", שלכאורה, הרי בשולחן-ערוך (אדמו"ר הזקן סתקפ"ג ס"ג – ממגן-אברהם ס"ק ב) נפסק ש"אסור להפסיק בין הברכה לאכילה" באמירת היהירצון. וביאר דמה שכתוב בשולחן-ערוך שאין להפסיק הוא דווקא כשאומרים היהירצון בשם ומלכות [כהנוסה בכמה וכמה סידורים ראה שער-הכולל פרק מב, סעיף ב] שאז הוא מהווה הפסק בין הברכה לאכילה, מה-שאינ-כן למנהג חב"ד שנאמר ב"א שם ומלכות – הרי השם ומלכות של הברכה חל גם-כן על היהירצון [שמטעם זה ברכה הסמוכה לחברתה אינה פותחת בברוך

בימי הישבעה' על כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ דיבר הרבי דיבורים שונים. חלק מהם באו ברפוס והוגהו על-ידו ונרפסו בליקוטי-שיחות, ב'קובץ יו"ד שבת' ועוד. להלן שתי פנינים שלא פורסמו (כמעט) עד היום, מהיום החמישי או השישי של הישבעה' [את הדברים שמע אחד הנוכחים, הר' יעקב-צבי ז"ל פלאקס (סיגייט, ברוקלין) ונרשמו ע"י הרה"ח ר' אברהם-חיים שי' זילבר, משפיע בשיבת חב"ד בצפת, אשר אף הואיל לציין להם מראי-מקומות והערות]:

א. דיבר בקשר למנהגנו (היום יום, א' תשרי; ספר-המנהגים עמ' 56) לומר היהירצון על התפוח בליל ראש-השנה "אחר הברכה וקודם האכילה", שלכאורה, הרי בשולחן-ערוך (אדמו"ר הזקן סתקפ"ג ס"ג – ממגן-אברהם ס"ק ב) נפסק ש"אסור להפסיק בין הברכה לאכילה" באמירת היהירצון. וביאר דמה שכתוב בשולחן-ערוך שאין להפסיק הוא דווקא כשאומרים היהירצון בשם ומלכות [כהנוסה בכמה וכמה סידורים ראה שער-הכולל פרק מב, סעיף ב] שאז הוא מהווה הפסק בין הברכה לאכילה, מה-שאינ-כן למנהג חב"ד שנאמר ב"א שם ומלכות – הרי השם ומלכות של הברכה חל גם-כן על היהירצון [שמטעם זה ברכה הסמוכה לחברתה אינה פותחת בברוך

"עד מתי"

על קשיי פרנסתו של אברך

בתקופת חנוכה תש"מ היו החיים בארגונינו קשים ביותר, בעיקר מצד יוקר המחיה. בעקבות הקשיים נסע הרב פינחס-שלמה בוימגרטן (כנו של השליח המפורסם הרה"ח

אתם תשירו עמם – והקהל התחיל לשיר בשמחה גדולה "הוא אלוקינו". כשגמרו לשיר צעק הנ"ל: "לחיים", והרבי ענה: "לחיים ולברכה". והמשיך הנ"ל, "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים".

פרשת האוניות הישראליות

נושאי שיבת ציון וארץ-ישראל בתקופתנו היו בין הנושאים שנידונו רבות במסגרת הקשרים הענפים שקיים הרבי עם העסקן הדגול ר' שלמה-זלמן שרגאי (על חלק מהם סיפרנו במדור זה בגיליון תקמ"ג).

בי"א בתמוז תשט"ז (איגרות-קודש, כרך יג, עמ' רסב-ג) שיגר הרבי לשרגאי את המברק הבא:

מהומה גדולה כאן בעניין האוניה הישראלית העומדת להפליג מאן ערב שבת זה ובה נוסעים כיתות המאורגנות ממחלקת תרבות תורנית וכדומה ונוסף להניל מסרבים להחזיר הממון לאלו שביטלו נסיעתם בכדי להימנע מחילול שבת... דעת הקהל הולך וסוער ותקוותי שכבודו יאחז באמצעים נמרצים לתקן כל הני"ל. איסור ברור לסוע בשבת באוניות האמורות ואין צורך בשקלא-וטריא כיוון שידוע לכל מכוני שאין סכנת נפשות לענן הספינה ואפילו לכבות המכונות למשך זמן שרוצים, וחוקה וברור שלא יעשו זה.

בכבוד ובברכה,

מנחם שניאורסאהן

"בעיה כללית"

כשבועיים לאחר-מכן כתב הרבי אל הרב יוסף-שלמה זווין (שם עמ' רצ): "אשר גם ממר שרגאי שי' מפריו נתקבלה גם-כן השאלה להרבנות הראשית באופן דחוף...".

מכתב מפורט ומקיף שיגר הרבי לשרגאי בד' במנחם-אב (שם עמ' שלג-ו) ובו עמד על פרטי הבעיה מצידה ההלכתי, והן מצד האפשרויות הטכניות. בתחילת המכתב הסביר הרבי כי הבעיה "אינה מצטמצמת עתה לעצם השאלה, אלא לובשת צורה של בעיה כללית המשקפת

הרב דובער (בערל) בוימגרטן ז"ל) לחצרות-קודשנו והכין את עצמו לכניסה ל'יחידות', אך לפני כן כתב מכתב ארוך ורווי מרירות על המצב.

בהיכנסו ל'יחידות' – לאחר שנקרא פעמיים באותו ערב להיכנס לחדר היחידות כדי לתרגם לנמצאים שם, דוברי ספרדית, את דברי הרבי שנאמרו ביידיש – לקח הרבי את הפתק בידו הק', הביט בו והחל לדבר. והיה נראה כאילו לא דיבר אליו אלא אל מישהו אחר, וכך אמר: "הוא עובד בתלמוד-תורה, עובד בחברא-קדישא ובלילה עובד בישיבה ואינו מגיע לסוף החרוש. עד מתי, כמה השיעור?!"

ואז החל להרעיף ברכות וסיים באומר, "שהקב"ה יעזור שיהיה למעלה מדרך הטבע" ועוד. בסיום הברכות הגביה ראשו הק' עם חיוך. וכך תמה ה'יחידות'. כעבור תקופה לא ארוכה, התחולל שיפור גדול במצבו הכלכלי של האברך (הסיפור פורסם בהרחבה ב'כפר חב"ד', גיליון 900, עמ' 246-247).

אכן יש אלוקים...

פעם התלונן פלוני ב'יחידות' (בשנת תשל"ד) לפני הרבי שהוא חש פחד במקום עבודתו. בתגובה אמר לו הרבי (מקדש מלך, ד, עמ' תיח): "כשם שיש הקדוש-ברוך-הוא בחדר הזה כך הוא נמצא בכל מקום, ולכן אין ממה לפחד..."

"הוא אלוקינו.. ויגאלנו"

בהתוועדות כ' במנחם-אב תשכ"ד ניגש מישהו לרבי ואמר: "טייערער רבי (רבי יקר), הנני אולי המאושר מכל הנוכחים כאן, שכן הנני מביא לכם דרישת-שלום מכפר-חב"ד, ויוכני השם-יתברך לראותכם בביתי שבארץ-הקודש".

הרבי הגיב: "כן, לחיים, תיכף ינגנו 'הוא אלוקינו... ויגאלנו'".

האיש המשיך להכריז, והרבי אמר לו: אבל